Lietas Nr.C29267418
Lietas arhīva Nr. C-1222-19/2
ECLI:LV:VRT:2019:0304.C29267418.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Gulbenē 2019.gada 4.martā

Vidzemes rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese M. Bogdane
izskatīja rakstveida procesā civillietu biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" vienkāršotās procedūras lietā pret /pers. B/ par naudas piedziņu.

Aprakstošā daļa

2018.gada 27.februārī biedrība "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" (turpmāk tekstā – prasītājs) iesniegusi Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā prasības pieteikumu pret /pers. B/ (turpmāk tekstā – atbildētāja) vienkāršotas procedūras lietā par naudas piedziņu. Lieta ievesta 2018.gada 5.martā. Minētā civillieta, saskaņā ar Civilprocesa likuma 32.[1] pantu un pamatojoties uz Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētājas rezolūciju, saņemta izskatīšanai Vidzemes rajona tiesā (lietas 98.lapa). Ar 2018.gada 17.decembra lēmumu lieta pieņemta Vidzemes rajona tiesas izskatīšanā (lietas 101.lapa).

Prasītājs, pamatojoties uz Ceļu satiksmes likuma 9.panta pirmo daļu, 20.panta ceturto daļu, Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 3.panta pirmo daļu, 41.panta otrās daļas 1.punktu, 51.panta trešās daļas 1. un 2.punktu, Civillikuma 1779.pantu, lūdz piedzīt no atbildētājas par labu prasītājam zaudējumus EUR 444,56 apmērā, kā arī visus tiesāšanās izdevumus, kādi tie būtu uz sprieduma taisīšanas brīdi.

Lūdz noteikt prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus 6% gadā no zaudējuma summas.

Motīvu daļa

Lietā taisāms saīsināts spriedums, atbilstoši Civilprocesa likuma 194.panta pirmās daļas 3.punkta un 250.[25] panta pirmās daļas noteikumiem.

Tiesa, izvērtējusi prasības pieteikumā norādītos apstākļus kopsakarā ar lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem, atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Civillikuma 1779.pantā noteikts, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis. Civillikuma 1784.pantā noteikts, ka ja ārpus līgumiskām attiecībām kādam nodarīts zaudējums ar otras personas prettiesisku darbību, tad zaudējuma nodarītājs atbild par visiem zaudējumiem (1772., 1773.pants). Zaudējums ir atlīdzināms, ja ir konstatēti zaudējumu atlīdzības četri priekšnosacījumi – atbildētāja prettiesiska rīcība, atbildētāja vaina, zaudējumu esamība un to apmēru, cēloniskais sakars starp atbildētāja prettiesisko rīcību un zaudējumu.

No pierādījumiem lietā tiesa konstatē, ka konkrētajā gadījumā, atbilstoši Civillikuma 1775. un 1779.pantam, pastāv visi priekšnoteikumi zaudējumu atlīdzības piedziņai. Tiesa konstatē, ka prasītājs ir pierādījis atbildētāja vainu, kā arī ir pierādīts, ka pastāv cēloniskais sakars starp atbildētāja rīcību un prasītājam radītajiem zaudējumiem.

Zaudējums ir tiesību aizskāruma sekas un zaudējumu atlīdzināšana ir galvenais civiltiesiskais līdzeklis tiesiska aizskāruma seku novēršanai, tāda mantiskā stāvokļa atjaunošanai vai nodrošināšanai, kāds būtu, ja nebūtu noticis tiesībpārkāpums.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 3.panta pirmajā daļā noteikts, ka obligātās apdrošināšanas objekts ir transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība par ceļu satiksmes negadījumā nodarīto zaudējumu trešajai personai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru. Kā atzīts judikatūrā, OCTA likuma 41.panta otrā daļa neparedz ierobežojumus attiecībā uz kādu konkrētu zaudējumu veidu. Lai noteiktu trešajai personai izmaksājamās apdrošināšanas atlīdzības apmēru, apdrošinātājam vai LTAB ir jāveic OCTA likuma 37.pantā norādītās darbības, tostarp cietušā mantai nodarīto zaudējumu novērtēšana. Princips par visu to izdevumu atlīdzināšanu, kas radušies, izpildot vainīgā saistību, ietverts arī OCTA likuma 51.panta trešās daļas 1.punktā. Šie izdevumi, tāpat kā trešajai personai izmaksātā apdrošināšanas atlīdzība, prasītājai rada mantiski novērtējamu pametumu jeb zaudējumus, kuru cēlonis ir OCTA likuma 41.panta otrās daļas 1. un 2.punktā norādīto subjektu prettiesiska rīcība nevis apdrošinātāju vienošanās ar LTAB par lietu administrēšanas izmaksu atlīdzināšanu *(sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 17.maija spriedumu lietā Nr.SKC-212/2017).*

No minētā izriet, ka izdevumi par regresa lietu administrēšanu tāpat kā izdevumi par apdrošināšanas lietas administrēšanu atbilst OCTA likuma 51.panta trešās daļas 1.punktā norādītajiem izdevumiem. Tādējādi izdevumi par regresa lietas administrēšanas saistītu pasākumu finansēšanu ir atzīstami par prasītāja mantiski novērtējumu pametumu, jeb zaudējumu, kura atlīdzināšanas pienākums saskaņā ar OCTA 41.panta otro daļu un Civillikuma 1779.pantu ir uzlikts atbildētājam.

Kā atzinis Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments 2015.gada 30. jūnija spriedumā lieta Nr.C11105411 (SKC-0093/2015), izšķirot strīdu par LTAB papildu izdevumu piedziņu, kas radušies, nodrošinot apdrošināšanas atlīdzības izmaksu trešajai personai, OCTA likuma 41.panta otrās daļas 1.punkts par LTAB tiesībām iesniegt regresa prasību ir jāvērtē kopsakarā ar šā likuma 44.panta otrās daļas 2.punktu (LTAB izmaksā no Garantijas fonda apdrošināšanas atlīdzību), 8.punktu (LTAB ceļ regresa prasības), 51.panta pirmās daļas 1.punktu un trešās daļas 1.punktu

(no Garantijas fonda tiek nodrošināta apdrošināšanas atlīdzības izmaksa un izdevumi par ekspertīzi un citām prasības nokārtošanai nepieciešamajām darbībām).

Nav apšaubāms, ka trešajai personai izmaksājamā apdrošināšanas atlīdzības apmēra noteikšanai ir nepieciešams novērtēt zaudējumus, ko saskaņā ar OCTA likuma 37.panta pirmo daļu un trešo daļu veic sertificēts eksperts, apskatot uz apdrošināšanas atlīdzību pretendējošās personas bojāto mantu. Tādējādi atzīstams, ka zaudējumu apmēra noteikšana ir objektīvi saistīta ar papildu izdevumiem, tostarp eksperta darba apmaksu, kas atbilstoši OCTA likuma 51.panta trešās daļas 1.punktam tiek maksāta no Garantijas fonda līdzekļiem.

No iepriekš norādītā redzams, ka pildot ar likumu noteikto pienākumu nodrošināt ceļu satiksmes negadījumā cietušo trešo personu interešu aizsardzību (OCTA likuma 44. panta pirmā daļa), LTAB Garantijas fonda līdzekļus izlieto ne tikai apdrošināšanas atlīdzības izmaksai, bet arī ar to saistītu pasākumu finansēšanai.

Šie izdevumi tāpat kā trešajai personai izmaksātā apdrošināšanas atlīdzība rada prasītājai mantiski novērtējamu pamatumu jeb zaudējumus. Samaksas pierādīšanas pienākums saskaņā ar Civillikuma 1838. pantu gulstas uz atbildētāju. Tiesas rīcībā nav pierādījumu, ka atbildētājs veicis samaksu. Līdz ar to prasītājas prasība daļā par lietas administrēšanas izdevumu, ko veido apdrošinātājiem izmaksātie administrēšanas izdevumi, piedziņu ir apmierināma.

Taču tiesa konstatē, ka prasītāja norādītie izdevumi EUR 86,08, kas norādīti kā atlīdzība par regresa lietas administrēšanu tiesvedības procesā nav atzīstami par zaudējumiem, jo tie ir radušies sakarā ar konkrētu civilprocesu, tas ir, par procesuālo dokumentu sastādīšanu, nosūtīšanu un šādi izdevumi tiek atlīdzināti tikai tādā kārtībā un apmēros, kā to nosaka Civilprocesa likums izsmeļošajā tiesāšanās izdevumu uzskaitījumā Civilprocesa likuma 4.nodaļā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 33.panta pirmo daļu tiesāšanās izdevumi ir tiesas izdevumi un ar lietas vešanu saistītie izdevumi. Minētā likuma panta otrajā daļā noteikts, ka tiesas izdevumi ir: valsts nodeva; kancelejas nodeva; ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

Savukārt ar lietas vešanu saistīto izdevumu veidus noteic Civilprocesa likuma 33.panta trešā daļa, proti: izdevumi par advokāta palīdzību; izdevumi sakarā ar ierašanos uz tiesas sēdēm; ar pierādījumu vākšanu saistītie izdevumi.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru. Līdzīgās lietās Augstākās tiesas Senāts ir atzinis, ka materiālo tiesību normas nav piemērojamas strīdos par izdevumu atlīdzību, kas radušies pusei, pilnvarojot pārstāvi lietas vešanai (skat. Augstākās tiesas Senāta 2000.gada 11.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-466 un 2009.gada 21.janvāra spriedumu lietā Nr. SKC-6). Strīds par izdevumu atlīdzību, kas radušies, pusei, pilnvarojot pārstāvi lietas vešanai, izšķirams saskaņā ar Civilprocesa likuma normām un materiālo tiesību normas par zaudējumu atlīdzību nav piemērojamas.

Līdzīgs viedoklis pausts arī Kurzemes apgabaltiesas 2014.gada 30.jūnija spriedumā civillietā Nr. C20130014 un Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 7.maija spriedumā civillietā Nr.C30780811, Kurzemes apgabaltiesas 3.08.2017.spriedumā lietā Nr.C33801816.

Minētie izdevumi nav attiecināmi uz izdevumiem, kas radušies, atgūstot no Garantijas fonda izmaksāto apdrošināšanas atlīdzību regresa kārtībā Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 51.panta trešās daļas 1.punkta izpratnē.

Turklāt tiesa atzīst, ka prasītājs nav pierādījis minētās summas apmēru un tiesisko pamatu šīs summas piedziņai, jo lietas materiālos neatrodas minētās summas aprēķins, proti, kādi administrēšanas izdevumi ietilpst šajā naudas summā. Tādējādi prasītājs nav pierādījis ne minētās summas piedziņas apmēru, ne tiesisko pamatu, līdz ar ko prasījums par atlīdzības par regresa lietas administrēšanu tiesvedības procesā 86,08 EUR apmērā piedziņu ir noraidāms.

Prasītājs lūdz tiesu spriedumā norādīt prasītāja tiesības saņemt procentus (seši procenti no simta gadā, Civillikuma 1765. pants) no galvenā parāda par laiku līdz sprieduma izpildei.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments 2014.gada 04.novembra spriedumā lietā Nr.SKC-2742/14 (C17162112) atzina par pamatotu kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas spriedumu daļā par to likumisko procentu piedziņu, kas prasītājam pienākas saskaņā ar CPL 195.pantu. Kasācijas sūdzībā atbildētājs norādīja, ka apelācijas instances tiesa, nosakot likumisko procentu termiņa sākumu, nepamatoti to sākusi skaitīt no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā dienas, lai gan sprieduma labprātīgai izpildei atbildētājam bija noteikts desmit dienu termiņš. Senāts norādīja, ka "[7.3] Pamatots ir kasācijas sūdzības arguments, ka apelācijas instances tiesas noteiktais desmit dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei nav iekļaujams termiņā, par kuru aprēķināmi likumiskie procenti. Atbilstoši Civillikuma 1652.panta pirmās daļas 3.punktam parādnieka nokavējums ar visām tām sekām iestājas pats no sevis, kad viņš palaidis garām termiņu, kas nolikts izpildīšanai vai nu ar likumu, vai ar līgumu, vai arī pēc paražas. Konkrētajā gadījumā ar tiesas spriedumu noteiktais desmit dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei paredzēts, lai parādnieks varētu samaksāt piedzīto naudas summu, tādēļ šis termiņš nav ieskaitāms nokavējumā."

No šī sprieduma izriet, ka to likumisko procentu, kuru saņemšanas tiesības atzītas ar tiesas spriedumu atbilstoši CPL 195.panta noteikumiem, aprēķins sākas nevis no sprieduma stāšanās spēkā dienas, bet gan no dienas, kad beidzās tiesas noteiktais sprieduma labprātīgas izpildes termiņš, tātad, nekādā gadījumā šīs tiesības nav nosakāmas ar atpakaļejošu datumu. Tādas pašas atziņas ir iekļautas arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 29.janvāra lēmumā lietā Nr.SKC-1331/2016 (C28283311).

Piemērojot Civillikuma 1759.panta 1.punkta, 1765.panta pirmās un ceturtās daļas tiesību normas, tiesa konstatē, ka prasītājam ir tiesības saņemt likumiskos procentus (6% gadā) no neatmaksātās summas par laika periodu no dienas, kad beigsies tiesas noteiktais sprieduma labprātīgas izpildes termiņš līdz sprieduma pilnai izpildei (izsoles dienai), ievērojot Civillikuma 1763.pantā minētos procentu pieauguma aprobežojumus.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu – pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Tā kā prasība celta par piedziņu EUR 444,56 apmērā, bet tiesa konstatējusi, ka prasība ir apmierināma daļā par EUR 358,48 piedziņu, tad procentuāli rēķinot – prasība ir apmierināma par 80,54 %.

Ceļot prasību, prasītājs samaksājis valsts nodevu EUR 71,14 (lietas 14.lapa), kā arī samaksājis izdevumus, kas saistīti ar tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu EUR 3,30 (lietas 15. lapa), kopā EUR 74,44.

Attiecīgi rēķinot procentus no apmierinātās prasījuma daļas, secināms, ka no atbildētāja prasītāja labā piedzenami tiesas izdevumi EUR 59,95 apmērā.

Taču tiesa secina, ka prasītāja samaksātā summa pilnībā nenosedz ierakstīto sūtījumu izdevumus, kas, saskaņā ar lietā esošo uzziņu par ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem, sastāda EUR 3,84. Starpība starp prasītāja nomaksāto summu un faktiskajiem izdevumiem piedzenama no atbildētājas, t.i., EUR 0,54 par labu valstij, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 39., 40., 42.pantu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 42.-44., 97., 190.-193., 204.[1], 250.[25], 250.[27].pantiem, tiesa

nosprieda:

apmierināt prasību daļēji.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu biedrībai "Latvijas Transportlīdzekļu birojs", reģistrācijas Nr. 40008084453, zaudējumus EUR 358,48; tiesāšanās izdevumus EUR 59,95. – KOPĀ EUR 418,43 (četri simti astoņpadsmit *euro* un 43 centi). *Parāda atmaksa veicama biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" norēķinu kontā /konta nr./, AS "Swedbank"*.

Atzīt biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu birojs" tiesības saņemt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, likumiskos procentus 6% gadā no neatmaksātā galvenā parāda par laika periodu no dienas, kad beigsies tiesas noteiktais sprieduma labprātīgas izpildes termiņš līdz sprieduma pilnai izpildei (izsoles dienai), ievērojot Civillikuma 1763.pantā minētos procentu pieauguma aprobežojumus.

Noraidīt prasību daļā par atlīdzības par regresa lietas administrēšanu tiesvedības procesā EUR 86,08 piedziņu.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 0,54 (54 centi), kas jāiemaksā sekojošā kontā: Tiesu administrācija, NMR 90001672316 ar PVN apliekamās personas reģistrācijas Nr. LV90001672316 saņēmēja iestāde; Valsts kase BIC kods: TRELLV22 konta Nr. LV51TREL2190458019000, ekonomiskās klasifikācijas kods 21499. Kvīts par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu par labu valstij jāiesniedz Vidzemes rajona tiesas kancelejā.

Sprieduma labprātīgai izpildei noteikt atbildētājam termiņu – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās brīža.

Saīsināts spriedums nav pārsūdzams. Saīsināts spriedums stājas likumīgā spēkā pēc tam, kad izbeidzies termiņš sprieduma sastādīšanas lūguma iesniegšanai un neviena no pusēm nav iesniegusi sprieduma sastādīšanas lūgumu.

Puses 10 (desmit) dienu laikā no saīsinātā sprieduma sastādīšanas datuma var iesniegt tiesā sprieduma sastādīšanas lūgumu. Ja puse būs iesniegusi sprieduma sastādīšanas lūgumu, sprieduma noraksts būs pieejams tiesas kancelejā 2019.gada 22.marta.

Saīsinātā sprieduma faktiskā sastādīšanas un pieejamības diena tiesas kancelejā no 2019.gada 4.marta.

Tiesnese M.Bogdane